

Рецензия

от проф. д-р Светла Калудова-Станилова

по процедура за заемане на академичната длъжност „доцент” в област 8. Изкуства, по професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство, специалност „Музикознание-Етномузикология“ за нуждите на катедра „Теория на изкуствата“ при факултет „Музикален фолклор и хореография“, АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив, обявен в ДВ бр. 63/25.07. 2023г. Кандидат по конкурса е гл. ас. д-р София Русева Русева.

В обявения от АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив конкурс за академичната длъжност „доцент“ в област 8. Изкуства по професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство (Музикознание-Етномузикология), участва един кандидат – гл. ас. д-р София Русева. Документацията, представена от нея е в пълен комплект и е в съответствие с всички необходими изисквания от ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „доцент”. Представени са всички документи, които процедурата изисква (творческа автобиография, дипломи за завършено висше образование и за придобиване на научна и образователна степен „доктор”, медицинско свидетелство, свидетелство за съдимост, удостоверения за стаж по специалността и за преподавателска дейност, справка за учебна натовареност, наукометрична таблица, авторска справка за научни приноси – трудове и цитирания). Хабилюационните материали съдържат коректна информация за научно-изследователската, художествено-творческата и цитиранията на кандидата. Представените материали отговарят на научната специалност, по която е обявен конкурса. Те са база за моята оценка като рецензент.

При разглеждане на представените материали не е установено плагиатство.

Представяне на кандидата:

София Русева е родена в град Котел. Започва да се занимава професионално с музика на 10-годишна възраст, постъпвайки в музикалната школа към НУФИ „Филип Кутев“. През 2005г. завършва музикалното училище със специалност тамбура и втора специалност народно пеене. От 2005 до 2010 г. учи в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив. През 2009 г. завършва бакалавърска степен по специалност „Педагогика на обучението по музика“, а през 2010 г. – магистърска степен по

„Артмениджмънт“ и магистърска програма по „Етномузикознание“ с научен ръководител доц. д-р Василка Йончева. От 2011г. е редовен докторант към АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ в направление „Музикознание и музикално изкуство“, а през 2016 г. защитава образователна и научна степен „доктор“. Преподавателската ѝ дейност започва през 2013г. в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив като хоноруван преподавател по дисциплините „Музикален фолклор“, „Българска народна музика“ и „Събиране и дешифриране на музикален фолклор“. От 2016 г. е асистент, а от 2019 г. – главен асистент във Висшето училище. От 2009 г. до момента пее в Академичен смесен камерен хор „Гаудеамус“ към АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“, с който активно концертира в България и чужбина. През 2020 г. излиза книгата ѝ „Структура и форма на хороводните народни песни от Северна България“, базирана на дисертационния ѝ труд, а през 2023 – книгата „Поглед към котленската хумористична народна песен“, която е монографично изследване, насочено към спецификата на хумористичните песни от Котленско. Единствен кандидат по обявената процедура е гл. ас. д-р София Русева. Познавам я още от студентските ѝ години, като любознателна, отзивчива и целенасочена в конкретна научна сфера. Във времето тя се утвърди като успешен педагог и изследовател на музикалния фолклор. В представените хабилитационни материали се открояват няколко раздела: научно-изследователска дейност, художествено-творческа, цитирания и участие в проекти. Акцент в хабилитационната справка е **научно-изследователската дейност**. Многобройни са участията на София Русева в научни форуми, проекти и публикации. Съществено място в наукометричната таблица се отделя на защитения дисертационен труд (група А-50 точки) на тема: „*Структура и форма на хороводните народни песни от Северна България.*“ В него гл. ас. д-р Русева изследва в детайли спецификата на хороводните песни в Северна България от различни аспекти. Направените изводи и заключения за първи път са с необходимата практическа приложимост във фолклорната наука.

Съществено място се отрежда на монографичния труд (Група В – 3 – 100 точки), озаглавен „*Поглед към котленската хумористична народна песен*“. В него авторът представя материя недостатъчно проучена и анализирана. Така Русева прави заявка за регионален, теоретичен труд, който да намери достойно място в съвременните проучвателни тенденции с цел съхраняване на фолклорната традиция. Тя навлиза в собствено изследователско поле, в което разкрива специфични черти на локален песенен фолклор. Амбицията ѝ да осъществи първи опит за цялостно проучване на котленската хумористична народна песен я насочва към работа на терен през период от около десетилетие. Аналитичният ѝ подход е насочен към изясняване характеристиката

на напевите във връзка с техните функционални, метро-ритмични, ладови, поетични, формообразуващи, структурни и мелодични специфики. Така тя представя разработка с широка практическа приложимост. С нея се проправя път към нови заключения и изводи, базирайки се върху богата теренна работа и многобройни срещи с респонденти. В цялостното изследване прозира стремеж за демонстрация на свой, личен изследователски почерк.

Монографията съдържа няколко основни тематични изследователски акцента, структурирани в съдържанието. От направения литературен обзор става ясно, че проблемът, застъпен в настоящия труд не е изследван. Това определя и неговата приносна значимост. Следват географски, исторически, етнически сведения, културна и просветна дейност, както и характеристика на бита и поминъка на населението в Котел и околността. Дадените сведения са от значение за опазване на социокултурните условия на живот в региона.

Календарната обредност е представена наративно с всички елементи от обредния цикъл и съпровождащите ги песни. Основната цел е: да се покаже съществената връзка на песенния фолклор с обичаите и празниците в региона, като устойчив елемент на традиционната култура, запазила спецификата си до днес. Изводите за семейната обредност са изведени от „синтезираното“ представяне на тридесет песни, придружаващи различните обредни действия – засевки, сплитане на момата, бръснене на младоженеца, калесване с бъклица, т.е. представляват „*протоколни песни*“. Русева подчертава, че съхраняването на календарни и семейни празници и обичаи до днес, показва устойчивостта на една традиция, отразяваща духовната същност на обществото. Принос в разработката има втора глава, озаглавена „*За котленската хумористична народна песен*“. Тук авторът се опира върху разработената от П. Динеков „*класификация на словесното творчество по тематика, според която хумористичните песни се явяват под категория на битово-социалните народни песни*“. Водещ критерии за определянето на хумористичната песен като такава, е нейното словесно съдържание „... в неговата връзка с произхода и старинността на песните, в неговото проявление във формата и стила (П. Динеков)“. Възползвайки се от тези твърдения Русева смело представя петдесет и осем хумористични песни по текст, описващ конкретен комичен случай, отразен деликатно, както в текста, така и в образно емоционалното съдържание на мелодията, орнаментиката, ритмиката и формата на напева.

Ценно за изследването е подчертаване съществената връзка на котленските хумористични народни песни със системата на семейните обичаи и обреди. Значима за труда е съпоставката: традиция-съвременност, която представя механизмите за предаване на културното наследство днес, чрез приемственост в рамките на едно общество.

Приносните моменти се свързват и с направените анализи и систематизация на песните по следните показатели: *„функционална определеност, метроритмичен строеж, стихосложение, форма, структура и ладо-мелодична организация“*. (П. Динеков). По функционална определеност песенният материал показва, че котленските хумористични напеви принадлежат главно към хороводния и седенкарския репертоар. В метро-ритмично отношение преобладават хороводните напеви и по-точно на *„мъдро хоро“* или *„мъдра ръченица“*. По отношение на формата тя е зависима от стихосложението и броя на редиците, съставляващи *„стихомелодичната“* строфа. За *„ладомелодичната“* структура е налично твърдението, че изграждането на мелодийната редица е свързано с амбитуса, тоновото съдържание на звукореда, тоновия род и вид. Представената монография засяга локални диалектоложки проучвания, които са полезни за българската фолклористика. Избраната тема е значима в разширяване на познанието за фолклорното музикално наследство от миналото до днес.

В (група Г-7 – 75т. и Г-9 – 75 т.) са представени пет публикации, свързани с тематиката на дисертационния труд на Русева и настоящото монографично изследване. Всички те са свързани с проблеми на фолклористиката в традиционните прояви и в съвремението. Авторът изразява своята позиция за опазване на регионалната характеристика на народната ни песен с всичките ѝ структурни елементи и характеристика.

Художествено-творческа дейност и цитирания:

Справката на кандидата представя: (група Г-14 – 190 точки) поддържаща творческа изява, гл. ас. д-р Русева представя 19 участия в страната и чужбина, като хорист в състава на Академичен камерен хор *„Гаудеамус“*.

В наукометричната таблица в (група Д-17 – 40 точки) - Цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране са представени четири доказателствени материала. *„Светлана Захариева за структурата и формата в българската народна песен“*, *„Структура и форма на хороводните народни песни от Северна България“*,

„Котленската сватбена народна песен“, „Функционална характеристика на котленските хумористични песни“. Всички те показват личното изследователско поле на кандидата с неговата локална принадлежност. Те са цитирани от български автори, пишещи за българския музикален фолклор.

София Русева проявява своята креативност и като участник в проекти на академично ниво (група Е-22 -30 т. и Е-24 с 60 точки).

Предложените от кандидата приноси на монографичното изследване, публикациите и цитиранията, отразени в справката са достоверни. Представените хабилитационни материали в отделните раздели са достатъчни за наукометричните изисквания по настоящата процедура.

Заклучение

Представените хабилитационни материали на кандидата отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и правилника за неговото прилагане. Те показват определено приносно значение за обогатяване и развитие на българската фолклорна наука и практика. Научната и изследователската дейност на гл. ас. д-р София Русева показват задълбоченост в конкретна, локална сфера на изследване, според личното ѝ изследователско поле. Това е основание кандидатът да получи висока оценка за своята цялостна дейност. Доказателство за това са изпълнените изисквания за заемане на длъжността „доцент“. Въз основа на посочените аргументи, давам своята положителна оценка.

Препоръчвам на уважаемото научно жури да удостои София Русева Русева с академичната длъжност „доцент“ в Професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство (Музикознание-Етномузикология).

Пловдив

проф. д-р Светла Станилова

02 ноември 2023г.

/АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“/

